

(izreki, pregovori), kateri se začénjajo s temi črkami; v „spisnico“: „poštena beračica“ ali popis „zlata“. Zadnje tri rubrike so odločene oblikoslovju in risanju, petju in telesnim vajam. Za oblikoslovje in risanje bi se, recimo, volilo: iz I. Grandauerjevega zvez. 6. list. Tù se sestavljajo podobe iz vodoravnih in navpičnih črt. Oziraje se na zemljepis, zapiše se na tem mestu tudi lahko: risanje zemljepisnih znamenj za njivo, travnik, gozd, polje, most, stezo, cesto i. t. d. Za „petje“ vzame se iz „Slavčka“ pesem „Studentček“ ali „Pri potoku“. Pri „telesnih vajah“ se zaznamova: čelna in bočna vrsta, iz katerih se v šolski sobi ozirom na risanje napravijo tudi lahko mnogovrstne podobe; pri raznih vajah pa se uporabljuje lahko tudi številjenje. Kdaj in zakaj se nij poučevalo, kaj je redni pouk oviralo, zapiše se v „opómnjo“. Na ta način učno stvarino vseh predmetov zediniti, marsikateri teden z najboljšo voljo in največjim trdom učitelju ne bode mogoče; toda ravná naj se vender vedno po načelu: „čim več zedinjenja v predmetih, tem vspešnejši je pouk“. Zato tudi pripravljanje učne stvarine nij tako lahka in malo zamudna reč, kakor bi kdo mislil.

Mej razglase naj se, recimo, uvrsté: navodilo, kako naj krajni šolski svéti svoja uradna opravila opravljajo. Razglas cesarjev ob petindvajsetletnici in cesarjevičevej poroki. Prebivalcem na Kranjskem i. dr.

Mej učne črteže napišejo naj se razni učni načrteži in podrobni učni črteži pri tej šoli.

Zapisnikom večletnim prištevajo se: šolska matrika, knjiga o izpustu, zapisnik šolske in krajne učiteljske knjižnice, zapisnik knjig izposojenih iz šolske knjižnice, zapisnik knjig za uboge učence, zapisnik knjig razdeljenih ubogim učencem, zapisnik učiteljskih zborovanj (na večrazrednicah), zapisnik knjig v okrajni učiteljski knjižnici, šolska kronika, zlata knjiga, šolski inventar A B, uradni dopisi, opravični zapisnik, zapisnik šolskega vrta.

(Dalje pride.)

O izboljšani današnje vzgoje.

(Franjo Gabršek.)

(Konec.)

Pogledimo še, kaj v tej zadevi piše g. prof. dr. A. Lobmayer v spisu „dvorba boleznika predmet nastave“ v letošnjem „Viencu“.

Da je vzgoja premalo idealna, kaže se v tem, ker se od prirode pričakuje onega kar samo npravstvenost dati more, ter se premalo prizadeva, da se ta npravstvenost s pomočjo idealov dovrši.

Kjer se nahaja ljubezen v srci, ondu ni treba strogega pouka, tù se vrši vse na lehak način, tù ustvarjajo dolžnosti in žrtve pravo srečo. Ljubezen v življenji večkrat mine, dolžnosti pa ostanejo. Ljubezen izgubi svoj priljubljeni predmet, pa vender se mora na dalje živeti. V marsikaterem zakonu je užé nadvladala pretirano strastno ljubezen mržnja in ravnodušje. Mnogo preiskrena mati je sè svojo opično ljubeznijo škodovala vlastnej deci. Zato ne smemo npravske ljubezni precenjevati in preveč od nje zahtevati.

Treba torej, da učimo naše ženske, da se morejo v resnici srečne ceniti, ako jim je srce blago, polno ljubezni in milosrčnosti do prijateljev in neprijateljev, do bližnjih in ptujih, nu da je vender le vseobčno človekoljubje in samovoljno izpolnjevanje svojih dolžnosti mnogo vzvišenejše, ker je manje sebično, a jedino v nesebičnosti leži moralna vzvišenost človeka, v obvladanji samega sebe leži zmaga duha nad npravmi. Te zmage duha, te moralne vzvišenosti moreš se pa samo s pomočjo idej in idealov naučiti ter jih doseči.

Zato bi morala vzgoja pred vsem na to gledati, da bi človek nikdar ne skrbel samo za svojo osobo, nego da bi živel nekej ideji, nekej zadači, necemu izven sebe; za

ta „nekaj“ treba, da dela in žrtvuje, drugače ne bi bil plemenite duše, ampak bi živel samo zato, da živi.

Bodi si pa to, čemer se posvetujemo, celo človeštvo, bodi si domovina ali znanosti in umetnosti, bodi si sreča naših milih, to je vse jedno, samo naj ne bode vedno in vedno le vlastni „jaz“!

Kdor bode mladino tako poučeval, kdor bode deklice tako vzgojal, oni je marsikateri kal sebičnosti užé zadušil ali je ono vsaj na boljši pot napeljal. Vzgoja mora vedno s pomočjo idealov, s pomočjo znatnih zahtev in lepih primerov delovati; osobito deklice treba neprestano opominati, da je samo dobrohotnost in blagost ter premagovanje samega sebe in požrtovalnost prava ljubeznjivost žene; a ta svojstva se ne dadó z ničemer zameriti.

Naj navedem nekoliko primerov! Ako smo s težko muko zvršili pot, pa se po istem potu zopet vrnemo, da pokažemo ubogej prosjakinji pravi pot, po katerem nas je vprašala; — ako ne gremo v gledališče ali h koncertu, a mestu tega s čitanjem zabavljamo bolnega, nadležnega in zlovoljnega sorodnika; — ako po leti, kadar je največa vročina, kuhaš v kuhinji, da ti kuharica more obiskati rojaka, kateri se na svojem potovanju ondu mudi; — ako ne greš na zabavo k svojim najboljšim prijateljicam, a mestu tega strežeš bolnej tujki, katera bi se brez tvoje pomoči in postrežbe osamljena dolgočasila; — ako si ne kupiš dragega oblačila, samo da moreš ubogo sosedovo deco o božiči s kakim darom obdariti; — to vse niso Bog zna kakšni čini, kateri bi svet do solz ganili, a kažejo nam plemenito srce, blago in pošteno dušo.

Pa tudi preveč idealna je vzgoja naše mladine, kajti ogiba se nepopolnega vspeha in strogosti, da ne rečem sile. Sami smo užé izkusili, da malo ljudi ustreza velikim zahtevam, zato pa se od njih tudi malo zahteva. A oni le toliko časa delajo, kolikor mislimo, da morejo. Če pa hočemo vsaj nekaj od njih doseči, zahtevati moramo zelo mnogo. Ako se dobra svojstva prikazujejo tudi le afektirana, in če jih tudi le sè silo označujemo, ako tudi se prikazuje požrtovalnost samo z izgovorom, zavoljo slavljudja ali sramote, vendar je bolje nekaj nego ničesar!

Vsak človek ni pola idealov in velikih mislij, da bi mogel povsem po plemenitih načelih živeti, a užé to je mnogo vredno, če včasih vsaj po njih teži. In če bi sè svojim naukom, sè svojimi strogimi zahtevami ničesar drugega ne dosegli, nego to, da hudoben človek neha hudobno govoriti, a sebičnež, da se ne šopiri in ne diči sè svojo sebičnostjo, užé smo jako mnogo dosegli.

Vzgoji se torej ni treba ogibati strogosti in sile. Nu strogost ne treba, da se prevrže v nemilost in nestrpljivost z neznatnimi pogrèski mladine, ne treba, da se izpremeni v surovost in zlobnost, marveč treba, da strogost vlada v načelih in v nazorih. Podstava vzgoji bodi prava in npravstvena resnoba, a ne sme biti pesimistična.

Ne bojmo se ozbiljnosti v vzgoji; — poglejmo mlade deklice, katerim so slabi roditelji odvrčali vsak pogled v muko in revščino, v brigo in težavo, kako so blazirane in melanholične; — nasprotno pa vidimo, kako so krepke in zadovoljne one, katere so strogo vzgojene in katere so užé za rano izpoznale, kako je vse življenje ozbiljno, resnobno.

V človeškem srci pač morajo biti nasprotja, ker jih ono tudi prenaša, a samo na temnem nebu se blišče svetle zvezde; največja ozbiljnost vodi često do največje sreče.

Ako se torej deklici čutljivost domá bolj neguje, vendar se ne sme domačej vzgoji vsa naloga prepustiti; šola more pomagati, pa je tudi treba, da pomaga, ker je manj pristranska, a njeno osobje je bolj privajeno naobrazovanju in poučevanju.

K sklepu pa še jedenkrat zakličem v duhu Rousseaua, Fichteja in Pestalozzija: Ustvarite drugačne socialne razmere, in videli bodele boljše vspehe pri vzgoji; bodite sami boljši, in boljša bode tudi mladina; šola ne vzmore ničesar, ako življenje vse pokvari!